બનામે ખુદા

મુનશી આગા મહમદશાહ "હશ્ર" કાશમીરીની ખાસ
કસાએલી કલમથી લખાએલો

સયદે હવસ.

આવૃતી પહેલી નકલ ૨૦૦૦

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મુંબઇ નાટક મંડળીનાં માલેકો

મેસરસ અરદેશર દાદાભાઇ રતનજી ઠુંઠી.

સને ૧૯૦૬.

જૉબ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

કીંમત ત્રણ આના.

એટલું યાદ રાખજો કે જુનું તે સુનું

દશ વરશની જુની અને જાણીતી.

કાવારાણાની કુંપની

આંટગેડ તરામ તરમોનસ.

ઘી, ખાંડ, ગોલ, ચાહ, તથા ઘરગતુ તાજો દરેલો મસાલો તથા સરકા, અચાર, દરેક જાતનાં જેવાં કે ચવચવનું, ગોરકેરીનુ, રાઈનુ મેથીયાનું પાણીનાં મલશે તથા સુધ મલબારી સુખડ, સુધ કારીનું લોબાંન, અગર, ગામઠી તાછો તથા દરેક જાતનો મેવો, તથા દરેક જાતનાં કરીયાણા મારકીટ ભાવે મલશે. તથા સ્ટેંદડ ઓઇલ કુંપનીનાં કેરોસીન ઓઇલ છુટક દબા તથા પેટીઓ ૧૨૫ તથા ૧૫૦ દીગરીની મલશે મહેરબાંન ઘરાકોને એકવાર અમારો માલ વાપરી જોવાને અરજ કરીએ છીએ.

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

દારા......................તાતારનો નેકદિલ બાદશાહ.
નાદિરજંગ ....દારાનો દગાબાજ ભાઇ.
ફજલબેગ... ....દારાનો સેનાપતિ, અને નાદિરનાં બુરાં કામોનો મદદગાર.
શેરજંગ ....દારાનો એક વફાદાર સરદાર.
સિંજર ....દારાનો વડો શાહજાદો અને તખ્તનો હક્કદાર વારેસ.
કયસર.....................દારાનો નાનો શાહજાદો.
જાર ....સિંજરનો મામો-ખુતનનો બાદશાહ.
સુરખાબ... ....દારાની ફોજનો એક ચસ્કેલો સરદાર.
શમશાદ ....સુરખાબની બેટી નરગિસનો આશક.
ઉજબક ....એક બુઢ્ઢો અમીર—નરગિસના હાથનો ઉમેદવાર.
કરીમ }
રહીમ } .. ..સુરખાબના બે રમૂજી નોકરો.
કરામત...... ....નજાકતનું પૂતળું અને જબરદસ્તીનો હકીમ.

સિપાહી. લડવૈયા, નોકર, દરબારી, કોતવાલ, અમીર, ઉમરા ઇત્યાદિ.

સ્ત્રી પાત્રો.

મેહરે આલમ ....દારાની બેગમ.
અખ્તર ... .દારાની શાહજાદી.
યકબાલ ....નાદિરજંગની ભલી દીકરી અને સિંજરની ભવિષ્યમાં થનારી મોહબ્બતદાર.
નરગિસ ....સુરખાબની દીકરી અને શમશાદની માશૂક.
ખાનમ ....સુરખાબની બીબી.
નજાકત ....કરામતની બીબી.

સહેલીયો, દાસીઓ, વગેરે,

બનામે ખુદા.

સયદે હવસ.

અંક પહેલો—પરદો પહેલો.

નાદીર જંગનો બાગ.

અમીર ઉમરાવ બધા એકઠા થઇને બેઠા છે. શરાબ અને રંગ રાગની ધુમ ધામ મચી રહી છે.

ફજલ બેગ નાદીર જંગને એક તરફ લઈ જઇ ખબર આપે છે કે તમારા કહેવા પ્રમાણે ચાર હથીયારબંધ કાતીલોને ઝાડની આડમાં તૈયાર રાખવામાં આવેલા છે. જે વખતે બાદશાહ અહીંથી ઉઠી ખાનું લેવાનાં ઓરડામાં જશે તે વખતે દુન્યામાં તેના દમની છેલ્લી ઘડી કરી નાખવામાં આવશે. દારા પોતાની બેગમ મેહેર આલમ બેટી અખતર અને બેટા સીંજર અને કએસર સાથે જલસામાં આવેછે. નાદીરજંગ તેમને લાયક માંન અકરાંમ આપેછે. અને ત્યાર પછી બધા ખાનું લેવા જવા ઉઠેછે. બધાના જવા પછી નાદીરની ખુબસુરત અને ભલી દીકરી વકમાલ પોતાની સાહેલીઓ સાથે આવેછે. ત્યાર પછી સીંનજર સાથે તેની કેટલીક પ્યાર ભરીની વાત થાયછે. એવી રીતે તેઓ પોતાની પ્યારની વાતચીતમાં તન મન ધનથી મશગુલ થએલા હતા તેવામાં એકાએક અંદરથી પીસતોલ અને બંદુકોનાં અવાજો તલવારોનાં ખડખડાત અને બાદશાહ કતલ થઇ ગયો એવી બુમ તેમનાં કાનોમાં આવીને અથડાએછે. બન્ને જન અજાએબીથી મુંગા મંતર થઇને ઉભાં રહેછે. નાદીર પોતાનાં મોત જેવા ભયંકર રૂપ સાથે એકાએક આવીને બેગુનાહ સીનજરને તેના ઉપર તેનાં બાપના ખુનો આરોપ મુકી જંજીરોમાં જકડી લેછે.

પરદો—બીજો.

દીવાને આમ.

અમીર ઉમરાવ વજીર અને રૈયતનાં મોટા મોટા માનસો આવીને પોતાનાં બાદશાહ દારાનાં અચાનક મરણ માટે અફસોસ કરેછે અને સીનજરને તેનાં બાપનો ખુની ઠેરાવી તેનાં માટે મોતની ભયંકર સજા

ફરમાવેછે. નાદીરની દીકરી યકબાલ ગુસ્સો સચ્ચાઇ અને ઇમાનનાં જોશમાં આવી વજીર અને અમીરોનાં એ ખોટા અને ઉટાવલથી કરેલા ફેસલાને પોતાની દલીલોની તલવારથી કાપવા માંડેછે. નાદીરજંગ તેને ત્યાંથી ચાલી જવાનો હુકમ કરેછે. શાહ દારાની બેગમ મેહેર આલમ શાહજાદા કએસર અને શહેજાદી અખ્તર સાથે દીવાની હાલતમાં આવી પોતાનાં શોહરનાં કાતીલની માંગની કરેછે નાદીર સીંનજરને તેની આગલ રજુ કરેછે. સીનજરને જોતાંજ તે ગશ ખાઈ પડી જાએછે.

. પરદો—ત્રીજો.

સુરખાબનું ઘેર.

સુરખાબની બેટી નરગીસનો આશક શમશાદ છુપાઇને તેને મલવા આવેછે. અચાનક તેનાપર નરગીસનાં માની નજર પડેછે અને તે શમશાદને ચોર ધારીને પોતાનાં નોકર કરીમ અને રહીમને તેને પકડવા માંતે બોલાવેછે. ઘોટાલાપર ઘોટાલો થવા માંડેછે. ભુલચુકમાં શમશાદને બદલે સુરખાબની કમબખ્તી આવી પોંચેછે.

પરદો—ચોથો.

ખ્વાબ ગાહ.

લોકોનાં સમજાવાથી અને પોતે પણ ગંભીર વીચાર કરવાથી મેહેરે આલમ નાદીરના મનસુબા અને દગાબાજીને પામી જાએછે એ તો દુનીયાનો એક કાયદોજ છે કે જ્યારે ચોતરફથી ઇનસાનપર એક સરખું દુખઃ અને નીરાશી આવી પડેછે ત્યારે તે નીર્બલ હોય તોપણ તેનામાં એક જાતનો અજાયબ જુસ્સો પેદા થઇ જાએછે સીંનજરનાં બચાવનો બીજો એક પણ ઉપાય ન જોઇને તે ગળું કાપવાથી પહેલાં તલવારનેજ ટીનાંર કરી નાંખવાનો નિશ્ચય કરેછે.

નાંદીર પલંગપર સુતેલોછે. મેહેર હાથમાં છુરી લેઈને દાખલ થાએછે. તેને તે કતલ કરવાની અણીપર હતી કે એટલામાં કજલ બેગની બુમથી નાદીર જાગી ઉઠેછે. અને મેહેરનાં શરીરપર શેર પ્રમાણે ધસી જાયછે. મેહેર અને નાદીરનો કેટલોક વાદ વીવાદ થાયછે નાદીર કહેછે કે એક સીંનજર તો શું પણ જો મારા તાજ પહેરવાનાં કામમાં તું આડી આવીશ તો તારા બીજા દીકરા કયસરને પણ સીંનજરની સાથેજ જહન્નમમાં મોકલી આપવામાં આવશે. એમ કહી કજલને તેની ગીરફતારીનો હુકમ આપેછે

હલ્લાની દરબારનો એક વફાદાર સરદાર શેરજંગ આવીને નાદીરપર તેનાં ખુરાં કામો માટે ધીટકાર વર્ષાવે છે. એટલામાં કજલબેગ મતલબી કજલબેગ બીજા શાહજાદા કયસરને પકડી લાવેછે દુઃખી માતા મેહેર પોતાનાં બચ્ચાં માટે મદદ માગેછે શેરજંગ કયસરને છોડવવા દોડેછે. પરંતુ તે ખુંખાર નાદીરની તેજધાર તલવારથી સચ્ચાઈ અને વફાદારી પર કુરબાન થઇ પોતાનો જાંન આપી દેછે નીરાધાર મેહેર એ ભયંકાર દેખાવ જોઇને મુર્છિત થઇ જાયછે.

પરદો—પાચમો.

કયદ ખાનું

નેક અને વફાદાર યકબાલ રાતનાં સુન સાંન વખતે પોતાનાં થોડાંક બહાદુર માણુસોને સાથે લેઇને આવેછે અને એ ગુનાહ સીંનજર પોતાના પ્યારા સીંનજરને ફાંસી અને મોતનાં પંજાગાંથી છોડવી લેઇ જાએછે.

ડ્રોપ પેહેલો.

અંક બીજો—પરદો પહેલો.

જશન ગાહ.

દારાનો નાનો શાહજાદો જ્યાંસુધી ઉમ્મરમાં આવી બાદશાહ થઇ રાજ્ય ચલાવવાને લાયક થાય ત્યાંસુધી અમીર ઉમરાવ મલીને રાજ્યની લગામ નાદીરજંગનાં હાથમાં સોપેછે. એટલે કે તેને રીજંટ બનાવેછે. નાદીર તેમનો ઉપકાર માનીને તેમને જણાવેછે કે ખુની સીંનજર ન્હાસીને પોતાનાં મામાને ત્યાં ચાલ્યો ગયોછે અને તેનાં માંમાંએ પૈસા અને લશકરની મદદ આપી આપણા સામે લડવામાં તેને ઉત્તેજન આપેલું છે.

પરદો—બીજો.

મેહલ.

જાસીમ અને બેરહેમ નાદીરે માઅસુમ શાહજાદા કયસરને તહખાનાંમાં અને મેહેરે આલમ તથા અખ્તરને મહેલમાં કેદ કરેલાં છે પોતાનાં બાપનાં જુલમોથી બેજાર થએલી યકબાલ મેહેર અને અખ્તરને છોડવવા આવેછે જ્યાંસુધી કયસરનો છુટકો ન થાય ત્યાંસુધી તેઓ ન્હાસવાની ના પાડેછે યકબાલ તેને પણ છોડવવાનું વચન આપેછે સર્વે ચાલ્યા જાએછે તેઓના

આ પછી નાદીર અને કજલ આવેછે. સંગદીલ નાંદીરનાં સમજાવાથી કજલ કયસરને મારી નાંખવા તૈયાર થાએછે.

પરદો—ત્રીજો.

કરામતનું ઘર.

બીબી નજાકત પોતાના શોહર કરામત બેગ સાથે તેની બેકારી માટે ઝગડો અને મારામારી કરેછે તેમની બુમાબુમ સાંભલીને કરીમ અને રહીમ સુરખાબનાં બે નોકરો આવી પહોંચેછે. નજાકતનાં બહેકાવવાથી કરામતને મારકુટ કરીને જોર જબર દસ્તીથી. તેઓ હકીમ બનાવેછે અને પોતા સાથે લેઇ જાએછે.

પરદો—ચોથો.

તહેખાંનાં.

માઅસુમ કયસરને મારી નાખવાને બદલે કજલ બેજ બ્યાજબી ધારેછે કે તેને આંધલો બનાવીને કોઈ એવે ઠેકાણે કયદ કરવામાં આવે કે તે જીવતો મુવા બરાબરજ ગણાય એવા ઈરાદાથી તે એક આગની અંગીઠી (સગડી) અને લોઢાનો સલીયો લેઈને તહખાનાંમાં દાખલ થાય છે કયસર દયા માગેછે તેનાં કાલાવાલાથી અને કાલાઘેલા બોલવાથી કજલનું પથ્થર જેવું દીલ પણ પીગલી જાએછે અને તે કયસરને છોડી દેછે.

પરદો—પાંચમો.

સુરખાબનું ઘર.

નરગીસનીમાં એક દોલતમંદ બુઢ્ઢા ઉઝબક સાથે નરગીસની શાદી કરી આપવા ચાહે છે પોતે તેનાં સાથે જોડાવા રાજી ન હોવાથી નરગીસ બનાવટી ગુંગી બની જાએ છે કરીમ અને રહીમ તેનાં ઈલાજ માટે કરામતને હકીમ બનાવીને લઈ આવે છે કરામત સાથે શમશાદ પણ તેનો શાગીર્દ બની સાથે આવે છે શમશાદને લીધે પાછો બોટાલો થાયછે. હવે સુરખાબ સાથે ઉઝબકની પણ મરામત થાય છે.

પરદો—છઠ્ઠો.

દીવાને ખાસ.

પ્રજાનાં પ્રતીનીધીઓ આવે છે તેમને નાંદીર સીંનજર લશકર સાથે આવી પહોંચવાનાં ખબર કહી સંભલાવે છે અને તેમનાં પાસેથી તાકત

અને તલવારની મદદ માંગે છે પ્રતીનીધીઓ જ્યાં સુધી કયસર આવીને તેમની સામો ઉભો ન રહે ત્યાં સુધી કોઇ પણ જાતની મદદ આપવા નાં પાડે છે. કારણ કે તેમને કયસરનાં ખુનનો શક હતો બધાના ગયા પછી કજલ આવીને નાંદીરને પોતે કયસરને મારી નાખવાની ખોટી ખબર આપે છે દગાબાજ નાંદીર ગુસ્સામાં આવીને કજલને મારી નાંખવાનો હુકમ આપીને ચાલી જાએ છે સીપાહી કજલને મારવા જેવો તલવારનો બાર કરવા જાય છે તેવોજ તે સીપાહીને સંહાર કરી યકબાલ કજલને લેઇને ચાલી જાએ છે.

પરદો—સાતમો.

કીલ્લાની બહારનો દેખાવ.

કયસરનાં મનમાં એવો ડર થાય છે કે કજલ કે બીજો કોઈ જરૂર ગરમ લોઢાની શીખો વડે તેની આંખો ફોડી નાખશે એટલા માટે કજલે તેને જે માણસોનાં હાથમાં સોંપ્યો હતો તેમનાં હાથમાંથી તે નજર ચુકાવીને બંન્ને માંપી જોએછે બીજો કોઇ માર્ગ ન મલવાથી તે કીલ્લાની દીવાલપર ચઢી બહાર કુદકો મારે છે. અને પથ્થરપર તેનું માથું અફ-ળાવાથી તે ત્યાંનો ત્યાંજ મરી જાએ છે મહેર અને અખ્તર યકબાલની વાત જોતી આવે છે. અને તેમની નજર એકાએક કયસરનાં મડદાંપર પડેછે. કીલ્લાની દીવાલપર નાંદીર દીવો લેઇને આવે છે. તેને જોતાંજ મેહેર અને અખ્તર ગભરાટથી આપઘાટ કરીને મરી જાએ છે એટલામાં યકબાલ અને કજલબેગ દોડતાં ત્યાં આવી ચઢે છે. પણ અફસોસ પોતે જેમનાં માટે આવ્યાં હતા તેમને જીવતાં ને બદલે મરેલા પડેલાં જોઇને હેબતાઈ જાએ છે અને ફગલાઇને તે મુડદાંને જોતાં ઉભા રહે છે નાંદીર કીલ્લાપરથી તેમને તાકી રહે છે.

ડ્રોપ—બીજો.

અંક ત્રીજો—પરદો પેહેલો.

કીલ્લાની બહાર દરીયાનો દેખાવ નાંદીર અને સિંજરની ફોજો એક બીજા સાથે લડે છે. સિંજર હારીને ગીરફતાર થઈ જાયછ.

પડદો બીજો.

મયદાંન.

સિંજર પાસે પહોંચી આવેલા કજલ બેગ અને નાદીરની બેટી યકબાલ પોતાની બચેલી ફોજની મદદથી બીજીવાર લડાઈ કરવાની અને

નાદીરથી તેનાં બુરાં કામોને લીધે બગડી બેઠેલી તેની પ્રજાની સહાયતાથી સિંજરને છોડાવવાની મસ્લત કરે છે.

પરદો ત્રીજો.

સુરખાબનું ઘર.

• સુરખાબનાં સફરમાં જવાની ખબર સાંભળી શમશાદ તેના જેવોજ વેશ બદલીને સુરખાબ તરીકે નરગીસને મલવા આવે છે એટલામાં સફરનો ઇરાદો માંડી વાલી અચાનક સુરખાબ પણ ત્યાં આવી લાગે છે. શમશાદને લીધે આખું ઘર ગોટાલાનાં ચક્કરમાં પડી જાએ છે અંતે બધો ભેદ ખુલી જતાં શમશાદ અને નરગીસનાં લગ્ન થાય છે અને બુઢો ઉઝબક રડતો ફફડતો ચાલતો થાય છે.

પરદો—ચોથો.

દરબાર.

કયસર, મેહેરેઆલમ અને અખ્તરનાં ખરાબ રીતે મરણ થવાના ખબરથી અને સિંજર કેદમાં પડવાથી મનમાં તો ઘણાજ નારાજ થએલા પણ જાહેરમાં ખુશીનું રૂપ ધારી બેઠેલા અમીર ઉમરાવને નાંદીરજંગ જણાવે છે કે આપણી ફૌજનો અને રૈયતનો કેટલોક ભાગ યકબાલ અને ફજલ સાથે મલી ગએલો છે. એટલાંમાં જંજીરોમાં જકડેલા સિંજરને સીપાહીઓ દરબારમાં લેઈ આવે છે. સિંજર અને નાંદીર વચ્ચે કેટલીક બોલા ચાલી થાય છે. નાંદીર ગુસ્સાથી સિંજરનાં શરીરપર છરી લઈને પસારો કરે છે અચાનક ઉમરાવો અને વજીર એકદમ બગડી જઇ મ્યાંન-માંથી પોતાની તલવારો ખેંચી તેને તેમ કરતો રોકે છે. ફજલબેગ અને સિંજરનો માંમો જાર પોતાના અફસરો સાથે આવી નાંદીરને કેદ કરી લે છે સયદે હવસ નાદીરને તેની જીંદગીનાં બાકીનાં દીવસો તોબા તોબા કરીને પુરા કરવા માટે કયદખાનાંમાં મોકલી આપવામાં આવે છે. સિંજર અને બેવફા બાપની વફાદાર બેટી યકબાલ લગ્નનાં પવીત્ર ગાંઠથી જોડાય છે. એ સુર્ય અને ચંદ્ર તખ્તપર બેસી દુનિયામાં દયા અને ન્યાયની જયોતિનો પ્રકાશ ફેલાવે છે.

નાટક સમાપ્ત થાય છે.

તમામ શુદ.

મેહેરબાની કરીને આ જાહેરખબર વાંચશો તો કાંઇક નવું. અને તમારા લાભનુંજ જાણશો.

વારી ઘડીયે ન્યુસપેપરરોમાં સોનીયોની લુંચાઈ અને દગાબાજીની ખબરો આવે છે–તેથી આજ લગભગ વરસ એક થયું. અત્રેનાં તથા આજુંબાજુંના વસતા સોખીન રહીશોને માટે એક ખાત્રીદાર પારસી સોનીયે લાંબા અનુભવ અને જાતી દેખરેખ હેઠલ આજના જમાના નેબરના તરેહવાર જાતના મસીન પોલીસના સોનાના તથા ઝવેરાતના ફેસન એબલ દાગીના બનાવવાનું તથા તૈયાર વેચવાનું ખાતું ચાલું કીધું છે. જે ખાતું થોડીજ વારમાં માહરા જુંના તથા નવા મહેરબાન ઘરાકોમાં–જાણીતું અને માનીતું થઇ ગયું છે. કારણ કે મધ્યમ દામે ઉત્તમ અને ભરોસાદાર કામ–વાયદાસર કરી આપવામાં આવે છે તેથી મહેરબાન હમદીન બાંનુંઓ અને ગ્રહસ્થોને બજારમાંજ યા અગાઉ ફક્ત એકજ વખત અત્રે ફેરો મારવાની તસ્દી લેશો તો પુરતી સભ્યતા સાથે તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે અને નાનાં તથા મોટાં દરેક મહેબાન ઘરાકોને નમ્રતાપુર્વક અરજ કરવામાં આવે છે કે જેવો ચાલુ આશરો આપતાં રહાછો. તેવો હમેશ અપાતો રહો એવી આશાથી હમેશનો ઉપકારીછું.

છેવટે થોડું લખવે ઘણું સમજી ફક્ત રોકડે બે ટકાના કમીસનથી ગમે એટલી રકમના ઝવેરાતના દાગીનાઓ ઘરઘટું રીતે વેચાવવામાં તથા અપાવવામાં આવશે તથા થોડા ઘરમાદા ખાતે પૈસાથી દાગીનાઓના આકણી પણ કરવામાં આવશે.

બહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતું અને તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે. અને પુર ખાત્રી અને ગેરટીથી વેલ્યુપેયેબલ પારસલથી મોકલવામાં આવશે.

તા૦ ક૦ અમારા લાગતા વલગતા ધંધાદારીયોના ગમે તેવા જુંઠા પથરા મુકવાથી બીલકુલ ડોરવાવું નહી.

આદરજી ડોસાભાઈ.

ચોકસી તથા ઝવેરી.

ઠે૦ માંરશોડ મુસબીલડીંગ.

બનામે ખુદા.

સયેદ હવસ.

૧

તું દાતા જગ ત્રાતા તેરા નીસદીન રટે નાંમ સબ સંસાર તેરા આધાર,
નીત બીચાર તોપે નીસાર લાખ બાર કરમ ધરમ રાખો શરમ સબ
સુખ કરતાં—તું દાતા.
કયસી પ્યારી ફુલવાડી કુદરતકી ગુલકારી દેખો બહાર કયસા નીખાર,
છાયા હુએ હર ચમનમે હરબનમે હરમનમે તૂહી નીસદીન બસો કષ્ટ
હરતા—તું દાતા.

૨

ભર ભર જામ પીલાં ગુલ લાલા બનાદે મતવાલા,
તું લાલાલાલા—ભર.
ફસલે બહાર હુએ જોબન સીગાર હુએ
શીશેમે મય હુએ પહેલુમે યાર હુએ
તું લાલાલાલા—ભર.

૩

બહાર આઈ હુએ ભરદે બાદ એ ગુલ ગુંસે પંએમાંનાં
રહે લાખોં બરસ સાકી તેરા આબાદ મય ખાનાં
સાકીયાં અએસી પીલાદે કે મહેકતે જાએ
હમ વો કમ જરફ નહીં હુએ કે બહેકતે જાએ.
પનીઆ ભરનકો મય કયસે પ્યારી જાઉં
પઇઆ પડત હું છાંડ અચરવા
ઢીટ લંગરવા મય બલહારી જાંઉં—પનીઆ.
[illegible] ડગરવા
શામ મોરારી તોપે વારી વારી જાઉં—પનીઆ.

૪

હુજીર હમે જલ વગર હમારે ખડે હમે ખુદ દામે ગીર્દે સારે
નીસાર હોને હમે ચાંદ તારે હમે મહેરે મસનદ નશી પલકપર
જીયાએ ચક બાશે બાદશાહી રહે ચુડી ગડેમે તાજ માહી
હરોગ જશ્ને જહા ધડાકી હમે જયસે મહેરે મુનીર—પલકપર

૫

આવો અલબેલીઆં સોહે રંગ રેલીઆં
કરો અટ ખેલીઆં સાહેલીઆ—આવો.
હાં અએસીલો રસીલી તાંન મોહેલે જાંન
રંગત રંગ ઉમંગ દીખાઓ નીરત બતાઓ
સરગમ ગાવો.
સાનીસા રેરે નીધની સાસાસા ધપધ નીનીની
પમપ ધધધ મગમ પપપ ધધરે નીનીગ
સાસામ રેરેપ ધરેપ મગરેસા—

૬

રંગીલી રસીલી નુકીલી શરમીલી પ્યારી હમે અલબેલી
જાઓ જા જાઓ અજી નાહી સતાઓ
પ્યારી લટક મટક કયા ચાલ ઢાલ હમે મતવાલી
મોહેનાં બનાંઓ સખી મત શરમાંઓ સખી
નયન સયન લલચાએ જાએ જીઆલી—રંગીલી.

૭

ફીન હુસન વાલોને ફુલોસે ગાલોને બવરાસે બાલોને મેરીજાન
જાદુ નીગાહોકા ડાલા રસવાલા, દેકે મધકા પ્યાલા
કયું, બોલો, શરમાંવો, જાવો, દેખા, બાલા—ફીનહુસ
જી કહી આયા હમે નેહાં લગાયા હમે
મધમાતી હો, શરમાતી, હો અઠલાતી હો.
ખાલા કયા કહે ડાલા, કાનમીલા બોલા બાલા,
દીલમે હમે કુછ ડાલા

૮

દેખો છયલાકી બતીયાં
લાગો છતીયાં
માનો બતીયાં મયવારી—દેખો.
જાઓ જાઓ મુંહ બનાઓ બોલી બાલી કો ફસાઓ
રંગ પ્યારા ઢંગ પ્યારા બાતમેં ઘાતમેં જાદુ હજારો ભરા
નાંજ નીરાલે હય દીલ લેને વાલે.
તન નીસાર મન નીસાર ધન નીસાર
તુજપે ફુલ ચમન નીસાર રહે જોબનકી બહાર
બાત બનાં ને મેં દીલકો લુભાને મેં
સારે જમાને મેં હો હોશીયાર—છયલાકી.

૯

નદાંન ગાઆફીલ કીસ જહાન પર હરદમ હએ ભુલા
શાહો જીશાન ચુન ચુન હરઆંન મારે અમીરો
વજીર ગરીબ ફકીર કીસ જહાનપર હરદમ હએ ભુલા
પાએ આરામ કોઇ કયું કર નીસદીન પલછીન
અએ આસમાંન અએ આસમાંન અએ આસમાન.

—નાદાન

૧૦

કીયા કાતીલ ને દીલપર નીગાહોકા વાર
મોરી હાએ જાન જાએ પીયા પ્યારેને પ્રેમકી મારી કટાર.
ગાલમે લાલી કાનમે બાલી–સોહે સરપર દુપટા ગુલનાર
મેરે જોબન પેલાખો હએ છાઈ બહાર
કોન દેખે પીયા બીન નીખાર
છયલ આવો મન લુભાવો જાઉં મય નીસાર.

૧૧

તેરી ચીતવનને ઘાયલ કીયા દીલ હમારા
હુવા જીગર પારા પારા

ઊઠું
આહાહાહા
અરે વાહ વાહ વાહ-તેરી
જોબન ને લુટા અછુટા હમારા
જુઠા હએ શીકવા તુમારા
બાતોમેં ગજબકી હએ ખટક
મત મુજે શરમાઓ
જાતીમ એ ચટક અઓર એ મટક
અપની તો ફરમાઓ
જુલફો કી લટક દીલકા જટક લે ગઈ
બસ જાઓ
હમ સરકો પટક ડરસે અટક રહે ગએ
ધમકાઓ
જર નીસાર ધરનીસાર સરનીસાર તુજપે યાર

૧૨

મારો મારો અરેરેરે મારો મારો અરેરેરે
મારો ધુંસા હોવે ભુંસા નીકલે દમ ઇસકા
જારે જારે જારે જારે લારે લારે દંડા
એ મુસટંડા હોવે થડાં
વખ્ત હએ જુતે કારીકા
મુજકા નાં માર ખીલા આ આ બચારી
છોડા પીદર મંએ પડું પઇઆં તેડારી
ચલહટ યહાંસે જારી જારી જારી જા

બાબ—દુસરા.

૧૩

કોયલી આં કુક સુનાવે સખીરી મોહેગી રહા સતાવે
પીઆ બીન કુચ્છ નાં સાહાવે.
નીસી અંધીયારી કારી બીજરી ચમક જીયરા મોરા ડર પાવે-કોયલી.

ઈતની બીનતી મોરી ઉનસે ન કહીઓ જાંએ
પીયા બીન જીયરા નીકસો જાત
ઉમંગે જોબન પર મોરો આલી
મોરો પીઆં ઘર નાં આવે—કોયલી.

૧૪

બધાવા ગાઓ સભી મીલ બાઈ
આજ નીત નવેલી કો કાજ બધાવા
જબ તલક બાગે દહેરકો હુએ કરાર
શાકમે ગુલ હુએ ગુલમે રંગે બહાર
તુમ સલામત રહો હજાર બરસ હરબસ કે દીન હો પચાસ હજાર
મુબારીક હોવે તુમકો પ્યારે નાંદીર
શાહ હમેશાં કાયમ રહો તેહારો રાજ
આજ નીત નવેલી કો કાજ બધાવા

૧૫

શાદમાં શાદમાં હુએ શાદમાં ન્યારીઆં પ્યારીઆં સબ
ન્યારી ન્યારીઆં
રાજે કે રાજા બયઠે પ્યારે મહારાજા બયઠે
અનદાતા રાજા બયઠે સારીયાં
દીલ મીલકર જાવો બલહારીયાં
ગાવો દીપકકા રાગ હોવે રોશન ચેરાગ સાચે સુરમે સબ સાજ
મીલે પ્યારીયા, દારીઆ ન્યારીઆં ન્યારીઆં વારીઆં

૧૬

ઓ મન મેરે કયસે તોહે સમજાવું રએન
અંધારી રાહ દીખતનાં કૌન નગરકો જાવું

૧૭

જુઠી જગકી રીત હુએ—જુઠા સબ સંસાર
જયસે ખ્યાબ સોહાવનાં આખીર કુચ્છ ના સાર
બખ્ત બૅર ગશતા હુવા કયસી મુસીબત આઈ હુએ

હએરૂ હએ આદ હએરૂ કે ખુલ ખુલસે ફુટટા હએ
ચમન

દીલમે ઉસ સઇયાદ કાતીલ કે શરારત આઈ હએ
જીયા જલાએ દીલ દુખાએ મત અબ
જીયા જલાએ દીલ દુખાએ મત હમરા
ફલક તોહે આવે ન તરસ હમરા

૧૮

દેખો મેરે બાલે જોબનકી બહાર
કયસી બની રંગીલી નુકીલી નાર
પર દીલ ઉલ્લાસ હએ ના પૈસા પાસ હએ
શોહરસે હું મય બેજાર
મેરે નાજુક બદન પર—ઔર ઈસ ફબન પર
અયસે મુવેકો કરૂં મય નીસાર
લું પેજાર મારૂં ચાર રોવે જાર જાર
જબ નીકલે દીલકા ગુબાર

૧૯

હોગા પૈસેકા ફાયદા દીલમે ઉમંગ ચહેરેપે ચમક લાએગા
મુજે ચાંદીકી પાંજન પહેનાંનાં
ઔર સોનેકા કંગન બનાંનાં
તુમ બંન ઠંન કે નખરે દીખાનાં
જબતો હોગે માલા માલ
બસ બસ દીલહીમે રખનાં એ હાલ

૨૦

માર ખાઈ હીકમત આઈ
ચલીએ ચલીએ શીતાબ
અભી આયા જનાબ
લાએ હએ ટટુ મીયાં
ઠએરો બજર બટટુ મીયાં
જાઓ નીખટટુ મીયાં

મએ હારા ખુબ મારા ભુત ઉતારા
આઓ આઓ જલ્દ આઓ
દેખા જાન હટ નાંદાન—વાહ વાહ વાહ
આહા હા હા હા
જાઓ હીકમત દીખાઓ અઓર પૈસે ડગ લાવ
મય રેશમકી સાડી બનાંઉગી ઔર ગોટેકી ચોલી શીલાંઉગી
એ હએ કીતનીસી બાત ચલાઇ સ્વાટવો મારા હાથ

૨૧

ગમસે મેરે જીગરમે છાલે પડે હુવે હએ
જીનેકે જાન પર આબ લાલે પડે હુવે હએ
હસ એકસીમે અપનાં પુરસા નહી હએ કોઇ
પીરો જવાં કે મુહ પર તાલે પડે હુવે હએ

૨૨

દીલબર મીલે દીલ શાદહો—વોહી મેરી જાન
મુખડા કયસા પ્યારા પ્યારા દીલમે બસા હર આંન
ચાલ ચલું ઔર જાલ બનું ઉસમે ફાંસું સબ ઘરકા ઘર
પુરા હો મકસદ હમારા—દીલમે બસા હરઆંન

૨૩

મોરી નઇ જવાંની લુટી લુટી
વાહ વાહ મુજકો બનાતી હોકયા
તેરી ફુરકત મેં હું બે કરાર
બસતો મંએ ભી હું તેરા પુરાનાં આશક જાર
મારે જુતો કે સરકા બનાંઉ અચાર
હટો બાતે બનાવો ન જુઠી
અભી લાતા હું મંએ કાજીકો ઉસ ઘરમે
રાજી હો નીકાકો તું ખા કસમ
ઓ મેરે મામુ કે ખાલુ કે ખાલા એ કયા ગરબર જાલા નીરાલા
હએ ધંગ

૨૪

ફલક પર બાદલ હુએ છાયા
દો આલમકા રંગ હુએ બદલા
હર ઘર એક સર હુએ ચરચા
કહીં શરકા કહીં ઘરકા કહીં જરકા કહી સરકા
એ દીલ ધડકા જીગર ફડકા લો સરપર ખંજર આ પહોંચા
હુએ કહેરે ફીદ્યીયા મતલબ એકી ખુલા
હકસે કરો દુઆ બર આવે મુંદઆ
જમીકા તબકા થર રાયા

૨૫

બદલા હુંએ રંગ આજ જોઈસ આફતાબકા
છાયા ફલકપે અબ હુએ હકી ઇતાબકા
ચક્કરમે હુએ મકીનો મકા અરજો આસમાં
આલમ હુએ મેરી આંખમે ઇસ વખ્ત ખ્વાબકા
ફસી મેરી જાન દુખકે સમનદર બીચ
બખ્તને ઘંરકો લુટા અપનાં બીગાનાં છુટા
દુન્યાકા રીસતા તુટા હુએ સબ અરમાંન
આઇ ન એક બાલ અબતક લાએગા વ્હોલાલ કબતક
દેખુંગા ન સુરત જબતક રહું પરેશાંન

૨૬

કએસી મુસીબત કી કાલી ઘટા છાઇ
દીલમેં ગમકી બીજલી ચમકી
અશકી બુદન જદલાઇ ઘટા છાઇ
સાંજ પડી સુરજ ગયો અપને ઘરકી ઓર
રાત અંધારી પાએ સુખ ચોરી કર ગયો ચોર
મઓલા ધરતનાં મન ધીર દુખ પુછે મોરો કોન યહાં

૨૭

અએ ખુદા તું મદદ કર મઓલા મેરી મદદ કર
મુજ પર રહેમ કર બારી તાઆલા મેરી મદદ કર

હર શયમેનુંમાં. હએ તેરા જલવા
ઓ મેરે અઓલા બારી તાલા મેરી મદદ કર

૨૮

એ ગુલ ઔર બુટા મીટ્ટી ઔર પાંની ફાંની હએ ફાંની
ફાંની હએ એ સારા જહાન
એ સબ જુઠા હએ દુન્યાકા ખ્યાલ
ઘર દર ઓર જર સર સબ જુઠા હએ માલ —

બાબ—તીસરા.

૨૯

જાઓ મેરે નવ જવાંન હાથોમે લેકર નીશાંન
જાઓ જાઓ દુશમનકા ગુલશન કરો વીરાના
હાથો મે તલવારે થામ કરલો ઇસ દુનીઆ મે નાંમ
જાઓ ડંકા ફતહાકા બજાઓ હા હા હા
કરદો ઉન સબકો બે જાંન જીતને હએ બાગી શયતાન
તોપે તીર બંદુકે ભાલે ઔર બરછી સબ સામાન
નીકલે નાં ઘરસે દુશમન પાનીકો તરકો દુશમન
કરનાવો હીકમત રીતરત મારે જાવે સબ બેઇમાંન
જાઓ મેરે નવ જવાંન હાથોમે લેકર નીશાંન
દુશવારી હો જલદી આસાં
મુદઆ મીલે હો બેગમ દીલ મેરા ખીલે
છુટે તોપે ધન ધનનનનન ચલે ગોલી સનનનનનન
બીજલી ચમકે થમકે જમકે રંજ મીટે ગમસે હો અમાન

30

પીઆ બીન જીયા જાત કલન પરત હાએ હાએ
દુંબે કરર બગએર દીલદાર પરવરદીગાર હાએ
આવોજી આવો દરસ દીખાવો જીયા જરાવો નાંદીલ
દુખાવો તેરે ફીરાકમે જાતી હએ જાંન ધીર ન ધરત હાએ હાએ

૩૧

દીન રટીઆનાં છેડો સઈયાં છોડો બઈયા ધડકે છતીયા
ફડકે અખીઆ હાં તુમ લાગો મોરી છતીઆ
ઉઈ કુટીરે કલઈયાં
બાત તોરી હુએ ઘાત સારી તડપત કાટી રાત સારી ચલો
હટો જાવો બાતેનાં બનાવ ગલે લગ જાઓ જીયાનાં જલાવ

૩૨

સતાવી વેતુનાં બેદર્દવાલે દીલેનું
બેદરદી મીયાં—સતાવી
હે મેડે ચંગડે દીલેનું
એ દુખ દે દીઆં સોરી તુબી તો નાં સુખ પાવી વેએ-સતાવી

૩૩

રંગ રલીઆ કરો ખુશીઆ હીલમીલ શાદાબ
હુએ ગુલ ઔર બુલ બુલકા જોડા નાયાબ
ઓ અરેરેરે ઓ અરેરેરે હું ગય હએરાંન
આ હા હા હા હા આ હા હા હા હા ક્યું નાના જાન
ચલ પરે હટ ચલ પરે હટ દુર હો શયતાન
જાતે હય સબકો આદાબ

૩૪

હોવે મુબારીક એ શાહા નાંદીર એ તાજ સરપર હમેશાં તેરે
રહે કયામત તક રાજ કાયમ
એ જાંહો યક બાલ તેરા દાયમ
હો ખાદીમ ખુશતર હમેશાં તેરે

૩૫

ગાવો બજાવો સભી મીલે આજ
શાહાકે સરપે મુબારીક હો તાજ
બીન રબાબ સીતાર પખાવજ સુર મીલે સબ સાજ-ગાવો

ધ્યાન માનસે ગમક તાંનસે તીન ગરામસે બજે સબ સાજ
નાચો આવો સબ નીરત બતાઓ ખુશીયાં મનાંઓ ઓર ઉડાવો

ગત રાગ

સાનીધપ નીધપમ ગમગરેસા
તટ તડીયન ત્રાંન તટ તડીયન ત્રાંન
ધ્રા કીટ તક ધુમ કીટ તક ક્રાનધા
ધ્રા કીટ તક ધુમ કીટ તક ક્રાનધા
ધ્રા કીડ તક ધુમ કીટ તક ક્રાનધા તા

———:o:———

તમામ શુદ.

———:o:———